

Bureau Waardenburg bv Ecologie & landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

NOTITIE

Gemeente Nijmegen
Directie Stadsbedrijven
t.a.v. Tanja Martens
Postbus 9105
6500HG Nijmegen

DATUM: 25 juni 2014
ONS KENMERK: 14-298/14.03309/IngHR
UW KENMERK: mail dd. 8 mei 2014 en mail dd. 19 juni 2014
AUTEUR: drs. ing. I. Hille Ris Lambers
PROJECTLEIDER: drs. ing. I. Hille Ris Lambers
STATUS: versie 3.0
CONTROLE: drs. G.F.J. Smit

Notitie bevindingen quick scan Vitensterrein en omgeving te Lent (Nijmegen)

De Gemeente Nijmegen is voornemens om de Gebiedsvisie Vitens en omgeving verder uit te werken. Bureau Waardenburg heeft op basis van een oriënterend veldonderzoek en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep beoordeeld in het kader van de Flora- en faunawet. Tevens zijn in onderhavige notitie de resultaten van nader onderzoek naar de sperwer opgenomen.

Plangebied en werkzaamheden

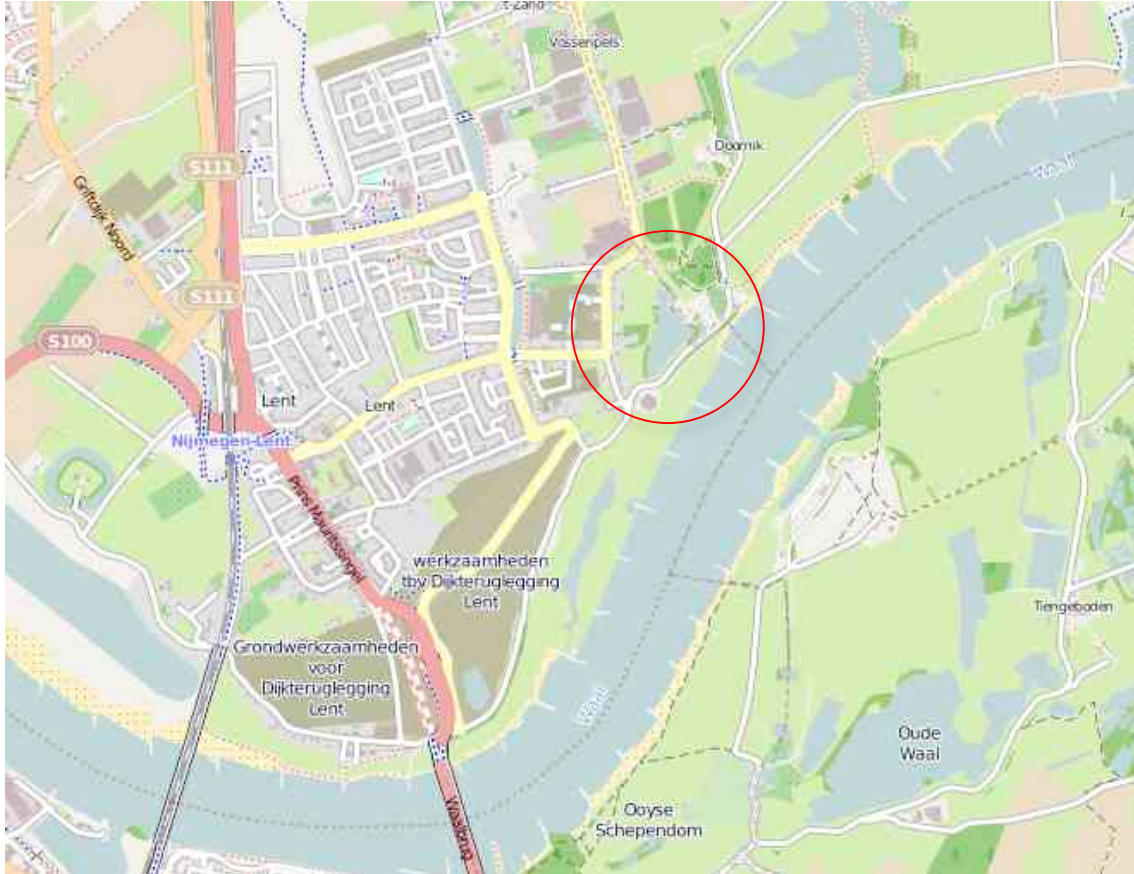
Plangebied

Tot het plangebied behoort het populierenbos op het Vitensterrein. Daarnaast behoren een kolk en weiland tot het plangebied. Het plangebied heeft een totale oppervlakte van 4,5 ha. Het populierenbos omvat een aantal verspreid staande populieren. De populieren in het bos zijn circa tachtig jaar oud en verkeren deels in de aftakelingsfase. Van meerdere exemplaren zijn de toppen eruit gewaaid en zijn zware zijtakken afgebroken. De ondergroei is rijk gestructureerd en is soortenrijk met soorten als vlier, meidoorn, sleedoorn, eik en Spaanse aak. Ten zuidwesten en noordwesten van de kolk ligt een paardenweide. Ten westen van de kolk, ten noorden van het populierenbos ligt een graslandje dat niet wordt begraasd.

Werkzaamheden

Er zijn plannen om drie bouwkavels en ontsluitingen aan te leggen, het bos om te vormen tot speelbos onder andere door middel van de kap van populieren, nieuwe aanplant aan te brengen en het bos uit te breiden. Tenslotte is er een voorstel om een speelelement aan te brengen in de kolk. In de bijlage is de plankaart opgenomen. In het document "Voorstel speelbos Lent Optie 2.5" is aangegeven welke populieren gekapt zullen worden.

en welke behouden. In eerste instantie zullen na het broedseizoen van 2014 overhangende takken worden verwijderd.

Figuur 1 Ligging plangebied (rood omcirkeld) (ondergrond: Data by OpenStreetMap.org contributors under CC BY-SA 2.0 license).

Methodiek

Het Vitensterrein is op 22 mei 2014 bezocht. Hierbij was de heer Frans Mikx van het IVN aanwezig om gebiedskennis en informatie over de voorgenomen omvorming van het populierenbos over te dragen. Aanvullend op het terreinbezoek heeft bronnenonderzoek plaatsgevonden (telmee.nl, waarneming.nl). Daarnaast is gebruik gemaakt van een eerdere studie ten behoeve van het herstel van de Kolk van Elferen (Hoefsloot *et al*, 2009).

Op 20 juni heeft nader onderzoek naar het voorkomen van de sperwer plaatsgevonden. Hierbij is het populierenbos doorzocht op het voorkomen van een nest en/of sporen in de vorm van prooi-resten en ruiveren.

Resultaten¹

Planten

In het plangebied zijn geen beschermde soorten planten aangetroffen. Geschikte groeiplaatsen zijn niet aanwezig. De paardenweides bestaan uit grazige vegetatie. Deze paardenweides bieden strikt beschermde planten geen geschikte groeiplaatsen. Rondom de kolk staat een vegetatie met daarin soorten als riet, gele lis en moeras-vergeet-me-nietje. De kolk zelf heeft in de ondiepe delen een rijk gevarieerde watervegetatie met grof hoornblad, waterweegbree overgaand in een vegetatie van gele plomp. De ondergroei in het populierenbos bestaat op veel plaatsen uit grote brandnetel. Op meer open plekken zou de licht beschermde Tabel 1-soort brede wespenorchis kunnen voorkomen, deze is echter niet waargenomen. Hoewel het gebied niet geheel vlakdekkend is onderzocht wordt ervanuit gegaan dat op grond van de aanwezige terreinkenmerken en verspreidingsgegevens het plangebied geen betekenis heeft voor beschermde soorten planten.

Ongewervelden

Op grond van bekende verspreidingsgegevens kunnen de volgende soorten in het plangebied voorkomen: rouwmantel en rivierrombout. De rivierrombout plant zich voort in rivieren en sluipt uit op zandstrandjes of oevers met basaltblokken. De kolk van Elferen biedt geen geschikt voortplantingshabitat maar in de oevers van de kolk kunnen incidenteel wel imago's van deze soort foerageren. De rivierrombout heeft geen vaste rust- en verblijfplaatsen in het plangebied.

De rouwmantel (dagvlinder) is een soort die vooral als dwaalgast in Nederland voorkomt. Uit het plangebied zijn geen waarnemingen van de rouwmantel bekend. Populaties van de rouwmantel komen in het plangebied niet voor.

Vissen

Omdat op voorhand geen effecten op vissen verwacht worden als gevolg van de voorziene ingrepen is de kolk niet bemonsterd. In de Kolk van Elferen komt de strikt beschermde kleine modderkruiper voor (Tabel 2-soort). De kolk heeft voor de kleine modderkruiper de functie als permanent leefgebied, de ondiepe vegetatierijke oevers hebben een functie voor de voortplanting. De strikt beschermde (Tabel 3 soort) bittervoorn is in 2008 niet aangetroffen. Deze komt dus niet voor in de kolk (Hoefsloot *et al.*, 2009). Het voorkomen van andere strikt beschermde soorten is uitgesloten op grond van verspreidingsgegevens en terreinkenmerken. Tijdens het veldwerk in 2014 is waargenomen dat in de kolk (in het noordelijk deel) groepen (niet-beschermde) karpers voorkomen. Volgens een omwonende komen er karpers van circa 60 cm in (het zuidelijk deel van) de kolk voor.

¹ Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de Flora- en faunawet. Bij toepassing van de Flora- en faunawet worden conform de AmvB art. 75 drie beschermingsregimes onderscheiden. Voor soorten uit 'Tabel 1' geldt vrijstelling van verbodsbepalingen bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor vogels en soorten van 'Tabel 2 of 3' geldt geen vrijstelling en kan aanvraag van een ontheffing aan de orde zijn bij overtreding van verbodsbepalingen. In de tekst is per beschermde soort aangegeven in welke categorie deze is opgenomen.

Amfibieën

Tijdens het veldwerk zijn bastaardkikkers (licht beschermd, Tabel 1-soort) waargenomen. In het plangebied komen verder voor: gewone pad, kleine watersalamander, bruine kikker. Deze licht beschermde soorten gebruiken de oevers van de kolk voor de voortplanting. In 2008 is de beschermde kamsalamander (Tabel 3) bij de kolk gevonden (Hoefsloot *et al.*, 2009). Dit betrof één subadult zwervend exemplaar aanwezig onder een houtblok. Voortplanting in de kolk is niet vastgesteld. Er is geen populatie kamsalamanders aanwezig in het plangebied. Dit wordt mede veroorzaakt door de aanwezigheid van vis in de kolk. Het voorkomen van andere strikt beschermde soorten amfibieën is uitgesloten op basis van terreinkenmerken en het ontbreken van waarnemingen (www.telmee.nl).

Reptielen

Reptielen komen in de omgeving van het plangebied niet voor ([telmee.nl](http://www.telmee.nl)). Het voorkomen van reptielen in het plangebied is uitgesloten op grond van het ontbreken van habitat en (historische) waarnemingen.

Grondgebonden zoogdieren

Op grond van mededelingen van omwonenden blijken in het plangebied vossen en (incidenteel) reeën voor te komen. Verder komen op basis van de aanwezige habitats algemeen voorkomende, licht beschermde soorten voor zoals diverse muizensoorten, bunzing, wezel en egel. De takkenril op het terrein biedt onder andere deze soorten geschikte verblijfplaatsen. Uit een gesprek met een omwonende bleek dat incidenteel bevers zijn waargenomen in het plangebied. Dit is een strikt beschermde (tabel 3) soort. Het plangebied ligt in het rivierengebied waar bevers in toenemende mate voorkomen. Het plangebied vormt echter geen geschikt leefgebied voor de bever omdat het te geïsoleerd ligt van het riviersysteem. De dijk en een weg vormen een barrière voor de bever. Er komen geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de bever voor. Het voorkomen van andere strikt beschermde zoogdieren in het plangebied is uitgesloten op grond van het ontbreken van geschikt habitat en waarnemingen.

Vleermuizen

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor verschillende vleermuissoorten. Dit betreft bijvoorbeeld soorten als gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en watervleermuis. In de populieren in het bos zijn diverse spechtenholten gezien. Mogelijk gebruiken boombewonende soorten (watervleermuis en ruige dwergvleermuis) deze holten als verblijfplaats. De heer Mikx heeft in januari 2014 de populieren met nesten en (spechten)holten in kaart gebracht. De bomen met holten zijn op de stam gemerkt met een blauwe stip. Zie de kaart in bijlage 2.

Vogels (inclusief soorten met jaarrond beschermde nestplaats²)

² Op grond van door het ministerie van LNV verstrekte handreikingen worden nesten van de volgende soorten als jaarrond beschermde nestplaatsen beschouwd: boomvalk, buizerd, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, havik, huismus, kerkuil, oehoe, ooievaar, ransuil, roek, slechtvalk, sperwer, steenuil, wespandief, zwarte wouw.

In het bos kunnen de volgende soorten als broedvogel voorkomen: diverse soorten mezen, houtduif, zwarte kraai. Waargenomen zijn verder onder andere nachtegaal, winterkoning, zwartkop. Op en rondom de kolk en in de ruigten kunnen diverse soorten (water)vogels tot broeden komen.

In een van de populieren aan de noordoostelijke rand van het bos bevindt zich een (jaarrond beschermd) buizerdnest (mond. med. de heer Mikx). De betreffende boom is in het veld aangegeven met een blauwe stip. De populier met het buizerdnest bevindt zich binnen een groep bomen die gespaard wordt. Op basis van het veldwerk dd. 20 juni kan worden geconcludeerd dat in het bosje geen andere jaarrond beschermde soorten voorkomen.

De rapportage uit 2009 (Hoefsloot *et al.*) meldt een steenuilenterritorium net buiten het plangebied (bij het huis in de binnenbocht van de dijk naast het pannenkoekhuis). Het is niet bekend of het steenuilenterritorium nog bezet is. Steenuilen hebben voorkeur voor terreinen met een lage begroeiing als jachtgebied. Het plangebied is grotendeels ongeschikt als jachtgebied vanwege de ruige begroeiing en opgaande beplanting (het populierenbos). Het plangebied vormt geen functioneel leefgebied voor de steenuil. Andere vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest komen in het plangebied niet voor.

EHS en Natura 2000

Het plangebied ligt nabij Natura 2000-gebied Gelderse Poort. Dit is tevens EHS-gebied. Het Natura 2000-gebied ligt buiten de invloedssfeer van het project. Er is geen sprake van externe werking omdat geen dieren van het Natura 2000-gebied foerageren in het plangebied. Vanwege de aard en omvang van de ingreep is het is uitgesloten dat effecten optreden op instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebied Gelderse Poort. Effecten op natuurdoeltypen van de EHS zijn eveneens uit te sluiten als gevolg van de ingrepen in het plangebied.

Effecten

Als gevolg van het aanleggen van paden, ontsluitingswegen en bouw kavels gaan geen groeiplaatsen van strikt beschermde planten verloren omdat deze niet voorkomen in het plangebied.

Binnen de huidige plannen ("Voorstel Speelbos Lent Optie 2.5") zal een van de bomen met holten gekapt worden. Als gevolg van het kappen van deze populier kunnen effecten optreden op vleermuizen. Vleermuizen kunnen een vaste rust- en verblijfplaats verliezen. Door bomen met holten cq een blauwe stip (indicatie voor aanwezigheid nesten en/ of holten, zie kaart bijlage 2) te behouden kunnen effecten worden voorkomen. Doordat bos blijft bestaan treden er geen wezenlijke effecten op als gevolg van verlies van foerageergebied. De verandering van de gebruiksfunctie (omvorming naar speelbos) heeft geen consequenties voor vleermuizen. Het plangebied blijft geschikt als foerageergebied en verblijfplaatsen blijven behouden.

Het verwijderen van overhangende takken na het broedseizoen (augustus-oktober 2014) veroorzaakt geen verstoring voor de buizerd omdat het buizerdnest dan verlaten is.

De functieverandering tot speelbos kan wel invloed hebben op de buizerd. Met name in het vroege voorjaar is de buizerd behoorlijk verstoringgevoelig en kunnen spelende kinderen een bron van verstoring vormen. Ook kan de ontwikkeling van de bouwkavels voor verstoring zorgen. Dit kan ertoe leiden dat het broedpaar buizerds naar een ander bosje verhuist.

Indien een speelelement geplaatst wordt in de kolk kunnen broedende watervogels worden verstoord. Er is een kleine kans dat als gevolg van deze werkzaamheden in de oever effecten op vissen of amfibieën optreden.

Effecten kunnen worden voorkomen door de randvoorwaarden op te volgen.

Door de voorziene kap van de populieren en het ruimtebeslag van de bouwkavels en ontsluitingswegen kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van licht beschermde soorten verloren gaan zoals van muizen, egel en bunzing. Voor licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen.

Randvoorwaarden Flora- en faunawet voor uitvoering project

- Door bomen met holten en een bufferzone eromheen te sparen worden geen verbodsbepalingen overtreden ten aanzien van vleermuizen. Het verwijderen van overhangende takken uit de populieren buiten het broedseizoen leidt niet tot overtreding van verbodsbepalingen ten aanzien van vleermuizen.
- Indien een speelelement wordt aangebracht in de kolk, plaats deze dan buiten de kwetsbare periode van vissen en amfibieën en buiten het broedseizoen (buiten de periode maart-begin augustus).
- Door dode takken, bomen en struiken buiten het broedseizoen te verwijderen wordt verstoring van nesten van vogels voorkomen. Het rooien van beplanting binnen het broedseizoen is mogelijk indien is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van vogels worden verstoord. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Flora- en faunawet geen standaard periode gehanteerd. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet rekening gehouden worden met de periode begin maart-augustus.

Conclusie

Als gevolg van de functieverandering van het populierenbos en de ontwikkeling van bouwkavels op het graslandje ten noorden van het populierenbos wordt de functie van de verblijfplaats van buizerd aangetast. Voor de functieverandering is derhalve een ontheffing nodig.

Als de bomen met een functie voor vleermuizen gespaard kunnen worden, inclusief enkele bomen die daaromheen staan, worden er geen vaste rust- en verblijfplaatsen aangetast.

Indien een boom met holten gekapt moet worden, dient vooraf nader onderzoek plaats te vinden om de betekenis van de boom voor vleermuizen in beeld te brengen. Op basis van de resultaten van dit nader onderzoek kan worden bepaald of mitigerende maatregelen

nodig zijn om negatieve effecten te voorkomen en of een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig is voor de ingreep.

Literatuur

Anonymous, 20014. Voorstel Speelbos Lent Optie 2.5.

Hoefsloot, G., A.D.G. Koopman, 2009. Effecten op beschermde soorten bij herstel Kolk van Van Elferen, Nijmegen. Oriënterend onderzoek (quick scan) in het kader van de Flora- en faunawet. Actualisatie september 2009. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met I. Hille Ris Lambers.

Akkoord voor uitgave: Teamleider Bureau Waardenburg bv
drs. G.F.J. Smit

Paraaf:

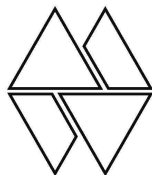

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Nijmegen

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

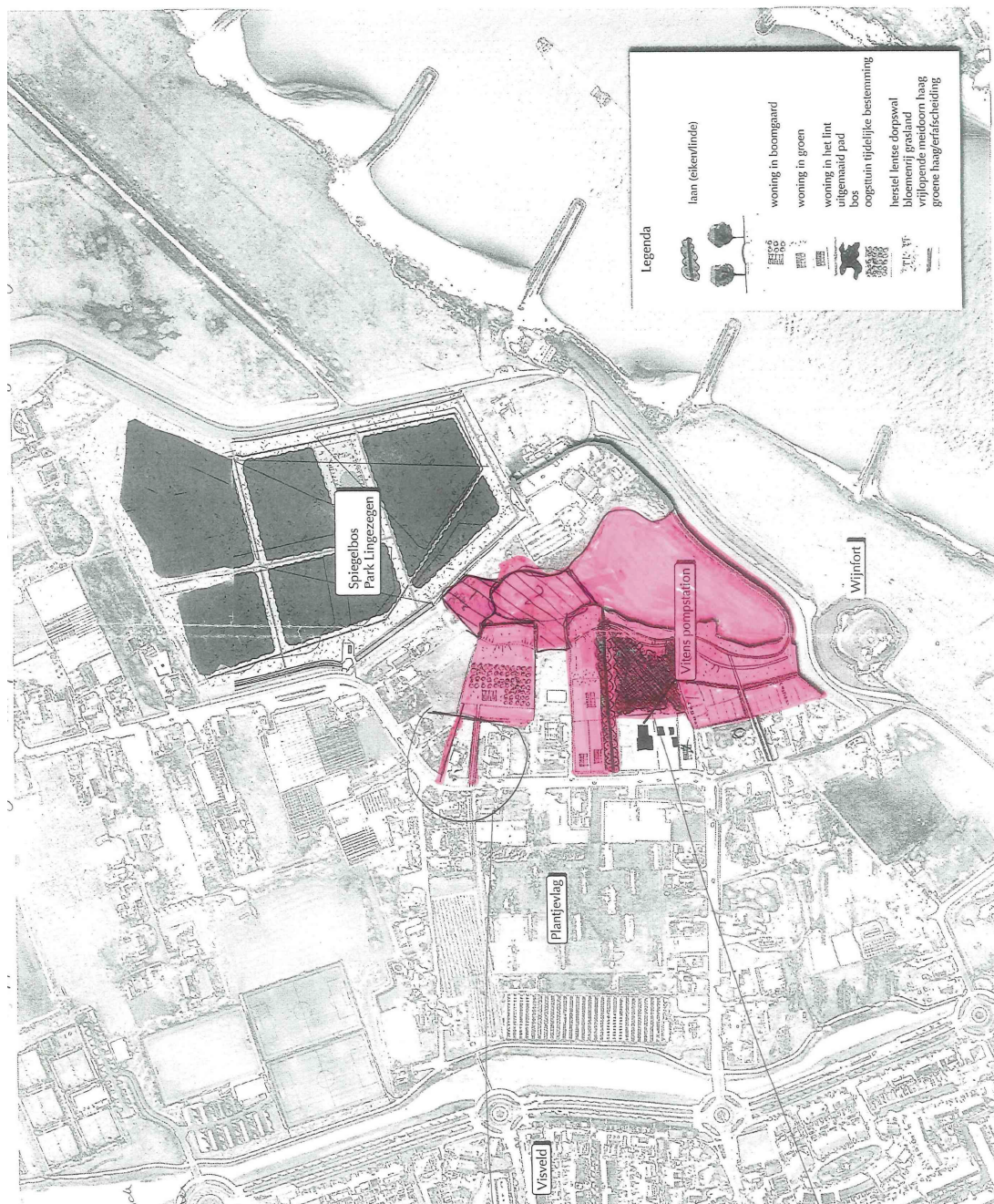
Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001:2008.

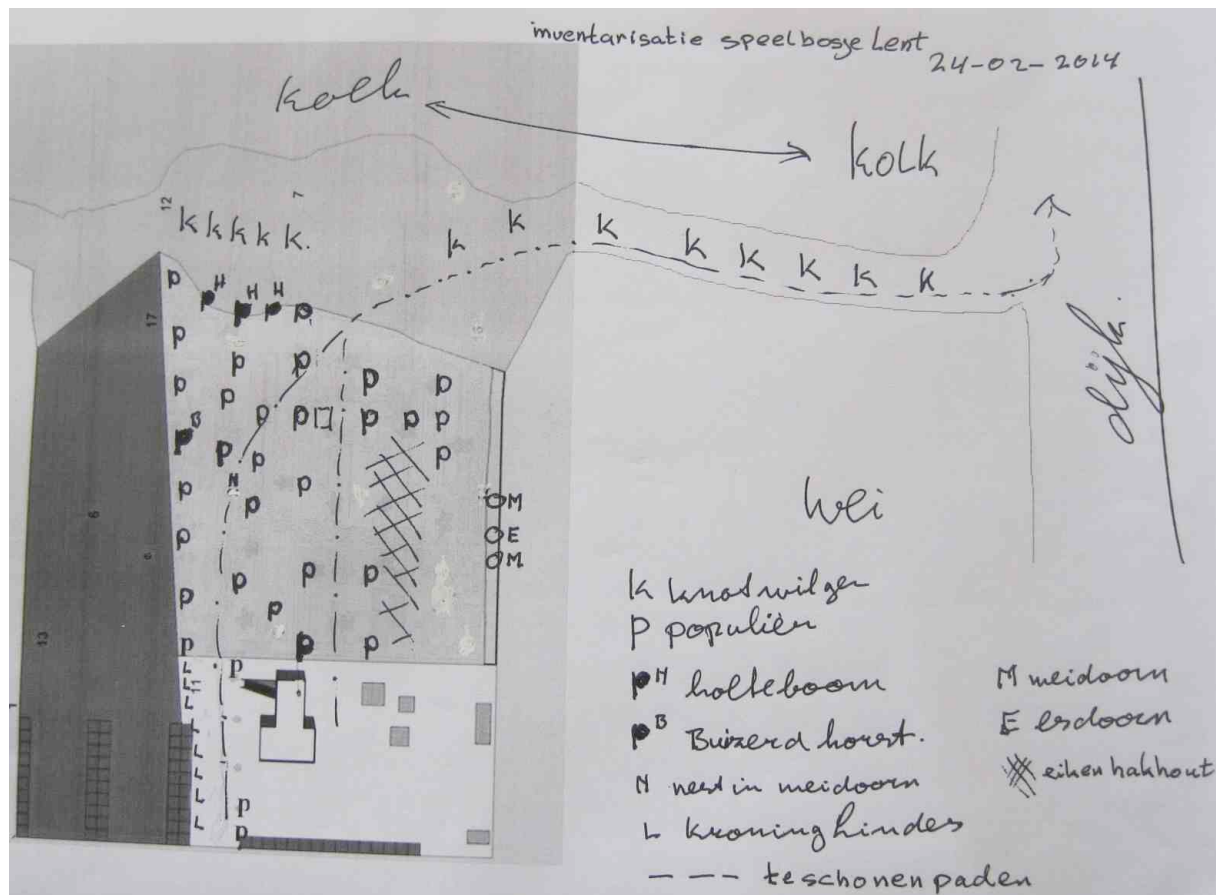
Bureau Waardenburg bv
Ecologie & landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

Bijlage 1 Plankaart

Bijlage 2

Inventarisatie februari 2014, door Frans Mikx